

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio IV. An Decimæ à Laicis præscribi possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

quia, ut passim tradunt DD. ac patet ex c. 34. de Præbend. decimæ ad Ecclesiam reversæ naturam primigeniam recuperant, & per consequens in laicos, nisi auctoritate suprema Ecclesiæ, alienari nequeunt. Unde declaravit jam pridem S. Ludovicus Galliarum Rex, teste Molinæo ad Consuet. Paris. §. 68. n. 21. quod decima ad Ecclesiam reversa ex tunc & deinceps semper censeantur mere Ecclesiastica, tanquam ad originem & primitivum statum reversa, etiamsi constaret, quod prius spectabant laicis jure infeudationis ante Concilium Lateranense. Ex quo bene deducit Molinæus l. c. quod decima simpliciter & purè reversa ad Ecclesiam, sit deinceps exempta à Jurisdictione seculari. Quod ait procedere, sive detur seu remittatur Ecclesiæ Parochiali, ad quam de jure communi spectat, sive alteri Ecclesiæ vel Collegio Ecclesiastico, dummodo sine onere & qualitate feudi. Idem S. Rex, eodem teste, optime permittit omnibus, qui in suis terris possident decimas aut alibi, à se tanquam *relevantes* jure feudi, eas Ecclesijs restituere in perpetuum sine ulla alia Regis licentia. Ex quo infert Renat. Choppinus l. 3. de Dominio Gallico tit. 23. n. 8.

& non semel ita judicatum refert, decimas infeudatas, si Ecclesiæ venditæ sint, retractui gentilitio non subijci: quia decimarum, ut ait, *sacrum jus, quæ redierunt ad Ecclesiam postliminio, pristinam recipit sacra rei conditionem.*

Duo hinc ultrò concedo. Primum 473 est, quod Suar. & Barbosa l. c. velut indubitatum tradunt, transferri decimas in alium posse, quando prior possessor adhuc vivit, quia dum feudum sic transfertur, manet adhuc feudum, & per consequens, dum alteri conceditur, non erigitur de novo; neque decimæ adhuc sunt sub dominio utili Ecclesiæ, ergo per ejusmodi translationem non magis alienantur, quàm modò alienatæ sint, dum ab antiquo possessore detinentur. Alterum est, quod tradunt DD. in cit. c. cum apost. novam infeudationem fieri posse, quando decimæ redierunt ad Ecclesiam non per se, sed accessorie, v.g. cum castro, cui sunt annexæ: quia tunc cum castri concessione de novo concedi possunt, sicut Jus Patronatûs alienatur cum castro, cui adhæret, juxta c. Ex litteris & c. Cum seculum de Jure Patron. quâ ratione Marta p. 2. de Jurisdictione c. 43. n. 64. conciliandas putat relatas opiniones contrarias.

QUÆSTIO IV.

An Decimæ à Laicis præscribi possint.

SUM-

SUMMARIUM.

474. Singularis opinio Vasquij de Menchaca præscriptionem decimarum laico asserentis.
475. Rationes ita opinandi.
476. Laici decimas contra Ecclesiam præscribere nequeunt etiam tempore immemoriali & cum bona fide.
477. Relinquendi tamen sunt in possessione immemoriali ob præsumptionem tituli legalis.
478. Juxta plerosque DD. necesse est, ut insuper adsit fama privilegij vel investitura.
479. Dicta possessio non prodest, si constat, titulum legitimum defuisse.
480. Aut si constat, decimas concessas fuisse post Concilium Lateran. nisi pateat, id factum esse à SS. Pontifice.
481. Aut si præsumptioni ex tempore immemoriali obstat alia præsumptio.
482. Post temporis etiam immemorialis possessionem restitueda sunt decima ante omnem sententiam, si constat, legitimum titulo ad laicum non pervenisse.
483. Multum interest, utrum præscripta sint decima, an solum præsumantur legitime concessa.
484. Præsumptio ex tempore immemoriali non est Juri & de Jure.
485. Respondetur ad argumenta Vasquij.
486. Laicus contra laicum decimas præscribere potest.
487. Tempore ordinario cum titulo, absque hoc 30. annis.
488. Et ad illud tempus, ad quod alteri sunt concessa.

474 **T**Empore immemoriali decimas à laicis præscribi posse solus tenet Fernand. Vasquius l. 2. contr. c. 87. n. 7. dicens, per tale tempus, cuius initij memoria non extat, laicum assequi firmum jus in decimis, si sciat allegare titulum habitum à Rom. Pontifice, licet re verà ab illo non habuisset. Allegat pro sua opinione Glossam magnam in c. causam de Præscript. Quam tamen nec invenire licuit, nec inveniri alicubi posse existimo. Idem

tamen mox fluctuans ait, per tanti temporis lapsum induci à lege vel concessionem decimarum quasi à Rom. Pontifice habitam, vel efficacem præsumptionem & probationem illius concessionis quasi habitæ à Papa: quod ultimum cum communi DD. ipsa mox concedetur. Argumenta, quæ partim ipse affert, partim afferri pro hac præscriptione possunt, ferè hæc sunt.

I. Si laicus præscribere decimas non posset, tunc idèd, quia propter

propter suam incapacitatem legitime & civiliter eas possidere nequiret. At hoc non obstat: quia interventus temporis immemoralis facit, ut etiam civiliter eas retrò possedisse censeatur, quasi concessionem à Pontifice retrò habuisset, sicque capax eas possidendi factus esset. Ita Vasq. *l. c.*

II. Tempus immemorale non exigit possessionem civilem, nec etiam naturalem, sed nudam rerum detentionem. Ita idem *l. c.*

III. Prohibitio *cit. c. causam*, quo dicitur, quòd laici decimas nullà ratione præscribere valeant, cum eas detinere non possint, solum procedit de casu, quando laicus non in concessione Papali, sed in concessione aliunde habita, suam fundat intentionem & præscriptionem. At hinc sermo est de casu, quo laicus allegat concessionem sibi factam à Pontifice, vel ab Episcopo ante Concil. Lateran. & pro probatione adducit tempus immemorale, quo decimas collegit. Idem Vasq. *l. c.*

IV. Si laicus verè impetrauit decimas à Pontifice, deinde amisit instrumentum concessionis, iniquum foret ipsi non patrocinari post tempus immemorale. Ergo pariter patrocinandum est, si re verà concessio ipsi facta non est, modo eam alleget, & tempus immemorale probet. Imò etiam si eam non alleget: quia tempus illud verum titulum, quin verum jus indu-

cit, ita ut titulum nec probari nec allegari necesse sit. *l. 3. ff. de usucap. l. 1. & ult. §. fin. ff. de aqua & aqua plu. arc.* Ita rursum Vasq.

V. Illud potest præscribere laicus, quod potest possidere; atqui possidere potest, quod est temporale in decimis, cum de facto laici ita possideant, dum decimas colligunt vi privilegij Pontificij aut investituræ: neque plus prætendunt per præscriptionem, quam quod habent per feudum, ac libenter, quod spirituale est, Ecclesiæ relinquunt.

VI. Præscriptio temporis immemoralis æquivaleret privilegio & easdem vires censeatur habere. *c. 26. de V. S.* Ergo sicut laici decimas habere possunt per privilegium, ita per præscriptionem immemoralem.

VII. Etiam si Jura sacra negent præscribi à laicis decimas posse, non tamen censendum est, quòd loquantur de præscriptione immemorali: quia, etsi lex dicat *nullà præscriptione obstante*, non tamen intelligitur exclusa *immemoralis*, imò nec *centenaria*, ut tradunt communiter DD. cum Baldo *in l. 1. C. de ann. except.* sicut non censeatur damnata consuetudo immemorialis, tametsi lex vel statutum consuetudinem reprobet quamcunque, dummodo expressè non damnet etiam immemoralem, ut cum Covarr. aliisque multis tenet Suar. *de Leg. l. 7. c. 20. n. 18.*

VIII. Jus Patronatûs præscribi

E e pote-

poterat etiam contra ipsam Ecclesiam, ac licet Trident. *S. ff. 2 s. c. 9. de Refor.* hanc facultatem restrinxerit, nihilominus, qui etiam post illud allegant possessionem immemoriam, illud retinent, quamvis non allegato titulo. Ergo à fortiori præscribuntur decimæ, cum istæ, dum detinentur à laicis, sint aliquid merè temporale. Jus verò Patronatûs aut purè spirituale est aut spirituali annexum.

476 **A**ffert. I. Laici præscriptione etiam immemoriam & cum bona fide præscribere decimas contra Ecclesiam nequeunt. Ita DD. omnes Catholici, nemine, quem sciamus, nisi Vasquio, dissentiente. Consentunt passim A catholici, præcipuè Schurpfus *cent. 1. consil. 26. n. 12.* Schneidevvin *in §. retinenda In. st. de Interdict. n. 36.* Bocertus *de Natura Feudi c. 2. n. 28.* Mysing, *Decad. 3. resp. 30. n. 24.* Carpzov, *p. 2. const. 2. defm. 4.* Bruneman, *de Cessione action. c. 4. n. 63.* Joan. Hochmann, *p. 1. consil. Tubing. consil. ult. n. 123. & 143.* & Anonym. *ibid. consil. 19. n. 53.* Neque invenire etiam inter Heterodoxos potui, qui refragetur. Quando verò nonnulli DD. afferunt, à laicis jus decimandi præscribi posse, vel loquuntur de præscriptione improprie dicta, uti Palao *tr. 10. pun. 9. n. 3.* & Leûren, *p. 1. Fori Benefic. 9. 474. n. 7.* nimirum quòd ex possessione immemoriam præsumantur habere titulum; vel de de-

cin is à Jure spirituali jam avulsis, uti Leslius *l. 2. de Just. c. 39. n. 19.* Ratio assertionis est: quia præscriptio supponit capacitatem possidendi juxta *l. 25. ff. de Usurp. & usur. cap. & c. 3. de R. l. in 6.* ergo cum laici, ut dicitur *c. causam 7. de Præscript. decimas detinere non possint, eas nullà valent præscribere ratione.* Quæ similesque Pontificum ac Conciliorum responsiones, non procedunt de Jure decimarum solùm spirituali, seu quatenus in spirituali titulo fundatum est, sed etiam de mera utilitate & fructibus temporalibus, uti late probant Berolius *consil. 21. à n. 8.* Barbof, *de Offic. Par. c. 28. §. 2. n. 56.* Suar. *c. 27.* Laym, *l. c. n. 8.* Gonzal. *in cit. c. 7. n. 16.* Nam Nobilis ille laicus, de quo *cit. c. 7.* agitur, non prætendit jus aliquod spirituale, sed solùm fructus decimales, & nihilominus pronuntiavit Pontifex, ipsum aliòsque laicos non esse capaces possidendi: quia cum decimæ dentur propter spirituale ministerium, sunt de se annexæ officio sacro, ac ideirco potestate solùm Ecclesiæ, & non propria vel Clericorum vel laicorum separari ab illo possunt; quod tamen fieri deberet, si laici eas præscribere possent. Cujus rei ratio ulterior est I. Quia præscriptio requirit bonam fidem & capacitatem possidendi rem ut suam, quarum neutram habet laicus, dum vult apprehendere possessionem decimarum, nisi istæ prius

prius separatae sint à titulo spirituali: nec enim dum nondum separatae sunt, eas possidendi est capax, quia non est capax juris spiritualis, nec bonam fidem habet, quando rem, quae adhuc spiritualis est aut spirituali connexa, vult possidere ut suam. II. Quia sunt nonnullae res, quarum possessio involvit titulum proprietatis, id est, quae propter legis vel Canonis dispositionem possideri juridicè non possunt, nisi subsit titulus, seu jus habendi ac detinendi. Sic liber homo possideri nequit, nisi cum titulo, quo in servitutem redactus sit. *l. 30. §. possessionem. ff. de acquir. possess.* Ita pariter spiritualia possideri nequeunt, nisi titulo privilegij seu concessionis ab Ecclesia legitime factae. Unde sicut laicus possidere non potest jus percipiendi stipendij quod Clericis pro Missis, sepulturis &c. debetur, nisi concessione facta ab Ecclesia, vel postquam ejusmodi stipendia à Clericis percepta jam sunt; ita similiter nec jus decimandi possidere potest, nisi Ecclesiae beneficio capacitatem obtinuerit. Hinc in tali casu neque bona fides prodest possidenti: quia juxta *l. 24. ff. de usucap. ubi lex impedit usucapionem, bona fides possidenti nihil prodest.* At in nostro casu Canon impedit possessionem & usucapionem.

477 Affert. II. Quando laicus decimas à tempore immemoriali percepit, praesumitur bona fides & titulus legalis, & idcirco in sua pos-

sessione tanquam legitima defendendus est, saltem si cum illa concurrat fama privilegij vel investiturae. Ita contra Hostiensem ac alios communis DD. apud Menoch. *l. 6. praesum. §. 6. n. 4.* Felician. Oliva *p. 1. de Foro Eccl. q. 7. n. 103.* Mascard. *de Probat. concl. 1378.* Card. Luca *discurf. 6. & 7. de decim.* Guttier. *l. 1. pract. q. 16.* Balb. *de Praescri. 1. p. 5. prim. q. 7. n. 20.* Ratio est: quia temporis immemorialis possessio vim privilegij sustinet, ejusque praesumptionem inducit. *c. 1. de Praescript. in 6. c. super. 26. de V. S. l. Hoc jure §. ductus ff. de aqua quot. l. si quis ff. de servit. vend.* Neque in dubio mala fides & delictum praesumendum est, nec in dubio privari aliquis debet pacifica possessione immemoriali, cujus capax esse potest aliquo titulo seu concessione.

Num autem sufficiat sola possessio immemorialis, an verò concurrere debeat communis opinio & fama de privilegio vel investitura, controversum est. Sufficere possessionem immemorialem tenent cum alijs nonnullis Gilken *de Praescript. p. 3. c. 8. n. 37.* Balbus *p. 1. part. c. prim. q. 7. n. 20.* Guttier. *l. c. n. 2.* Mascard. *de Probat. concl. 483. à n. 8.* Molin. *de Primogen. l. 2. c. 6. n. 47.* & Covarr. *cit. c. 17. n. 5.* qui tamen in fine addit, fortasse requiri, quòd saltem ex fama constet, laicos decimas titulo feudi posseditse. Praeter possessionem immemorialem famam privilegij vel investiturae

tura & hujus famæ probationem requirunt post Joan. Menach. Hostiens. Archidiac. Frider. Sen. Felin. ac alios Beroius Consil. 21. n. 15. & 16. Rebuff. q. 13. n. 69. Moneta c. 5. n. 74. Vivian. de Fur. Patron. p. 1. l. 2. c. 5. n. 33. Menoch. l. c. n. 5. Suar. cit. c. 27. n. 4. & 5. Antonelli de Temp. leg. l. 2. c. 37. n. 12. Barbof. cit. c. 28 §. 2. n. 52. & 53. ubi ait communiter hoc teneri, Gonz. in c. 7. de Prescript. n. 16. Balboa ibid. n. ult. Schurpfius cit. consil. 16. n. 12. Felic. Oliva l. c. n. 104. Pirrhing tit. de Prescript. n. 44. Laym. in c. 1. de Prescr. in 6. n. 3. & Composit. Pacis c. 8. q. 68. n. 159. Fagn. in c. Cum Apost. de his, quæ fiunt à Prelat. à n. 5. ubi dicit esse communem, & constanter teneri à Rota Rom. idemque testantur Garc. de Benef. p. 1. c. 2. n. 38. Barbof. l. c. & Card. Luca cit. disp. 6. Harum opinionum fundamenta non vacat discutere: frustra enim posteriorem decimatoribus laicis opposueris, quam vis dubium esse vix queat, non paucas decimas non privilegio aliquo Ecclesiæ, sed injuriâ temporum & bellorum, desertæ in plerisque Germaniæ Provincijs antiquæ veræque Fidei, Clericorum quæ apostasiæ, quæ socordiæ in defendendis suæ Ecclesiæ juribus aut impotentia, in manus secularium, uti complura alia Ecclesiæ bona, esse devolutas. Unde non benè agunt, qui Principibus & Magnatibus decimas possidentibus suadent, ut

cas non alienent in aliquam Ecclesiam, tanquam adventuras in manus, ut loquuntur, mortuas. Quidni enim revertatur ad Ecclesiam & Patrimonium Christi, quod olim in illo fuit, & forsan iniquè ablatum est, ac remanens in manibus laicorum obstupescere faciet dentes filiorum, quorum patres comederunt uvam acerbam?

Nonnulla nunc ex doctrina mo. 47) dō tradita corollaria, Judicibus causarum decimalium, iisque, ad quos decimæ jure communi pertinent, scitu apprimè necessaria, deducenda sunt. I. Sequitur, quòd si ex scriptura aliqua aut actis constaret, decimas hujus vel illius Parochiæ etiam ante dictum Lateran. Concilium illegitimæ & ipso jure irritæ alienatione in laicum translatas fuisse, v. g. quia consensus Episcopi, aliæve solemnitates requisitæ non intervenerunt, vel quia vi aut clam occupatæ fuerunt, aut precario concessæ: sequitur, inquam, quòd restituendæ sint Ecclesiæ post quancunque temporis lapsum. Ratio patet: quia etsi successores, etiam universales, si mediati duntaxat sunt, rem à suis majoribus malâ fide occupatam, propter bonam suam fidem præscribant, ita ut licet postea de vitioso auctoris initio constet, hoc ipsis non obstat: quia tamen in nostro casu præscriptio locum non habet, & titulus legalis ex diuturnitate temporis tantum præsumitur, idcirco probatâ hujus

hujus præsumptionis falsitate restituendæ erunt decimæ utpote illegitimè & absque justo titulo possessæ, ut passim notant DD. cum Felino in *c. accedentes de Præscript. in 6.* Eadem est ratio, si ex instrumento v. g. reperto appareat, eas post Concilium Lateran. sub Alex. III. celebratum, ab Episcopo, vel Prælato Monasterij, cui incorporatæ erant, vel à Parocho, sine consensu Papali, laico fuisse donatas, infudatas, venditas &c. aut à Prælato Monasterij vel Parocho etiam ante dictum Concilium sine consensu Episcopi. Restitui enim tunc debent Ecclesiæ, quia alienatio fuit invalida, & præscriptio laicis non prodest. Idem dicendum est, si forte Præco Lutheranus vel Calvinianus jus Parochialium decimarum vendidit, ac postea Parochia Catholicis restituatur, uti ante paucos annos in Hungaria annexisque Provincijs, ac antehac in Austria, Bohemia, Silesia, Palatinatu, &c. factum est. Compelli enim tunc earum emptor, sive Catholicus sive acatholicus, ad restitutionem potest ac debet, etiam non refuso ipsi pretio, utpote quod à venditore, qui de evictione tenetur, repetendum erit. Neque obstat Instrumentum Pacis Osnabrugensis, uti patebit consideranti ea, quæ ibi de decimis aliisque redditibus Ecclesiasticis continentur §. 3. & 15.

480 II. Sequitur, quod dicta præsumptio ex temporis diuturnitate

non sufficiat, quando constat, quod decimæ sint concessæ post dictum Concilium Lateran. etsi dubium sit, ab Episcopo, an à Papa sint concessæ. Ratio est: quia si ab Episcopo non ad vitam, sed in perpetuum concessæ fuerunt, concessio fuit invalida, nec præscriptio, ut diximus, jus aliquod tribuere potuit. Quod autem concessæ fuerint à Pontifice, non est præsumendum: quia etsi SS. Pontificibus non sint ligatæ manus, sicut Episcopis, rarissimè tamen, saltem post illud Concilium, decimas laicis concedunt, & ferè solis Principibus, ac solùm pro aliquo casu necessario, v. g. belli contra Infideles aut Hæreticos, non verò in perpetuum. Si ergo constat, coeptam esse possessionem primùm post dictum Concilium, præsumi nequit, concessionem à Pontifice factam esse: quia præsumptio est de ijs, quæ frequenter & communiter fiunt; non verò de ijs, quæ aut nunquam aut rarissimè, uti notant Salicet. ac alij in *leg. neque natales C. de Probat.* Donell. *l. 2 §. c. 3.* & Hilliger *ibi*, Menoch. *l. r. de Præsum. q. 7. §. 13.* Hinc nullus DD. dicit, quod diuturnitas temporis sufficiat ad præsumendum titulum, si constat, quod laicus possessionem coeperit post dictum Concilium; sed tunc solùm hanc præsumptionem admittunt, quando dubium est, utrùm illa coepta fuerit ante vel post Concilium, uti apparet ex ijs, quæ tradunt Covarr. *l. c. V. fidu-*

bitetur Guttier. l. 2. Cap. 99. c. 21. n. 71. & l. 1. pract. 9. 14. Gabriel. de Prescript. concl. 1. n. 22. Balb. cit. 9. 7. n. 19. Mascard. de Probat. consl. 483. n. 6. Suar. c. 27. n. 4. Rosenthal de Feud. c. 4. concl. 28. Moneta c. 5. 9. 3. n. 74. ac passim alij. Ex quo rursus consequens est, si constaret, laicos fuisse quidem in quasi possessione juris decimarum annis v. g. 300. aut 400. attamen ante hoc tempus jus illud adhuc fuisse penes Ecclesiam, hanc contra laicos restituendam esse. Nam etsi daremus, tam diurnam laicorum quasi possessionem immemorialem esse, ea tamen juxta dicta nequaquam sufficit ad praesumendum legitimum titulum; quae tamen sola praesumptione se defendere queunt laici, si ipsum titulum probare nequeunt. Hinc admitendum neutiquam est, quod tradit Praenob. D. de Clingenberg *assert. 39. de Decim. n. 2.* tametsi constet, quod decimae, quae modo sunt penes laicum, ante 200. annos extiterint penes Parochum, adhuc dicendum esse, quod perfectum fuerit tempus immemoriale, & (ut sequitur ex ijs, quae dixerat *assert. 38. n. 1.*) laicum ob praesumptum ex tanti temporis lapsu titulum in sua quasi possessione manutenendum esse: modo non constet de vitioso initio. Haec, inquam, doctrina neutiquam admitti aut praedicari potest: cum, ut dixi, ex lapsu cujuscunque temporis praesump-

tio justi tituli pro laico sumi non possit, si constat, post dictum Concilium Lateranense decimas ad laicum pervenisse. Neque ullus Doctorum hanc praesumptionem in tali casu pro laico admittit, sed omnes constanter aut supponunt aut afferunt, eam tunc solum locum habere, quando constat, decimas ante illud Concilium ad laicos pervenisse, aut saltem si dubium est, num ante, an post illud pervenerint.

III. Sequitur, quod pariter lo-⁴³¹ cum non habeat praesumptio tituli ex possessione immemorialis, quando laico hanc alleganti obstat praesumptio aliqua specialis contraria, nimirum quod vi vel clam vel precario possideat, quod acceperit ab injusto possessore, vel quod ab Episcopo vel Parocho sine consensu Pontificis. Ratio patet: quia etsi juxta *c. 1. de Prescript. in 6.* possessioni immemorialis non obstat sola praesumptio juris, quae pugnat contra eum, qui possidet id, quod alteri de Jure communi competit: obstat tamen, si concurrat aliqua specialis praesumptio, quae ex quodam facto determinate contra hunc vel illum possessorem pugnat, eumque mala fide vel absque titulo legali possidere arguit. Cum tali enim praesumptione, utpote directe contraria, stare nequit praesumptio ex tempore immemorialis: quia praesumptio praesumptione tollitur. *l. Divus ff. de integr. Rej. l. non solum ff. de*

ff. de Ritu Nupt. & Specialis præsumptio tollit generalem. l. Cum de indebito ff. de Probat. & Bart. ibi n. 1. Bald. in l. si ve possidetis C. de Probat. col. 1. ac latè Menoch. l. 1. præsump. 29. & de Arbitrar. casu 472. Peckius in Reg. 34. Jur. in 6. n. 2. Debet igitur laicus in prædictis casibus allegare & probare titulum legalem, cum cesset præsumptio tituli, quæ cæteroque ex possessione immemoriali nascitur: habetque tunc maximè locum dispositio c. 2. de Rest. spol. in 6. ubi Canonici, qui in aliena Parochia decimas possederant, & à Parocho loci fuerant spoliati, negatur restitutio, nisi evidenter docuerint, quod earum possessionem legitime asssecuti essent. Quia eas occupasse injustè verisimiliter præsumuntur, cum proveniant ex prædijs intra alienam Parochiam constitutis.

482 IV. Sequitur, quòd laicus vel communitas laicorum in conscientia & ante omnem sententiam decimas Ecclesiæ restituere teneatur, quamprimùm novit, eas sine vero titulo ad se pervenisse, v. g. quia resciscit, aliquem è majoribus vi aut clam eas usurpasse aut ab iniquo possessore accepisse. Etsi enim mala fides antecessoris non obstat, quin successor longissimi aut immemorialis temporis possessione rem alienam usucapere possit, quia tamen præscriptio locum hinc non habet, & præsumptio, quam

parit immemorialis possessio, veritate seu veri notitiâ tollitur *can. 4. 5. & 6. diff. 8.* idcirco restituendæ sunt decimæ, utpote alienæ, quia nec vero titulo nec usucapione acquisitæ.

V. Sequitur, multùm interesse, 483 utrùm laicus decimas præscribat præscriptione verâ & propriè dictâ, an verò solùm impropriâ, quando videlicet defenditur solum ex præsumptione tituli, quam inducit quasi possessio immemorialis. Si enim propriè præscriberet, sive ex ipsa possessione & bonâ fide titulum & jus acquireret (quod fieri posse cum communi omnium negavi n. 475.) tunc etiam si postea constaret, absque habili titulo, id est, absque legitima Ecclesiæ concessione, decimas ad ipsum pervenisse, nihilominus in earum possessione manutenendus esset, propter jus sive titulum ex præscriptione sibi bonâ fide comparatum. Si verò (quod n. 476. dixi) solum defenditur vi privilegij ex quasi possessione immemoriali præsumpti, tunc non obstante tali possessione eas restituere tenetur, si postea de contrario constet, videlicet decimas ipsi ab Ecclesia aut omnino non aut non validè fuisse concessas, ut patet ex dictis n. 478. & seqq.

Dices: Præsumptio, quam parit 484 tempus immemoriale, est juris & de jure, ut tradunt Felin. in c. cum nobis de Præscript. alique apud Mas-

Mascard. *de Probat. concl. 1378. n. 37.* At præsumptio juris & de jure non admittit probationem in contrarium: ergo qui possedit decimas tempore immemoriali, solum tenetur probare hanc possessionem, nec admittendus est adversarius volens defectum tituli probare. Verum major negatur cum Glossa in *c. 1. de Rescript. in 6.* (quam Parisius *vol. 1. consil. 27. n. 120.* ait à nemine reprobari) Franco, aliisque, quos congerit Gabriel. *tit. de Præscript. concl. 1. n. 50.* & sequuntur Arnol Rath. *de Usucap. c. 5. assert. 47. & c. 3. asser. 34.* Canil. *de decim. c. 9. n. 18.* Fachin. *l. 8. contr. c. 33.* hisque testibus Juridica nostra Facultas respondendo sapius secuta est: idque jure meritissimo, quia aliàs possidenti tempore immemoriali obijci non posset mala fides, cum qua tamen nullo tempore præscribitur: *c. 5. & ult. de Præscript. reg. 2. Fur. in 6.* Adde, quod Præsumptio Juris & de Jure juxta *c. Is qui de sponsal. est dispositio legis & canonis aliquid præsumentis & super præsumpto, tanquam sibi comperto, statuentis: unde ad eam requiritur, ut lex exprimat & faciat, ne in hoc vel illo casu probatio in contrarium admittatur, ut cum Innoc. & Baldo tradit communis apud Menoch. *l. 1. de Præsumpt. q. 3. à n. 19. & l. 4. præsum. 89. n. 19.* at nulla lex sanxit, ut contra immemorialitatem temporis probatio non admittatur. Quan-*

do Felinus aliique ajunt, tempus immemoriale facere præsumptionem Juris & de Jure, intelligendi sunt de casu, quando illud tempus est causa inducens, ut cum Ant. de Butrio ac alijs loquitur Mascard. *l. c. n. 39.* id est, si usucapionem & jus inducit; non verò, si est causa solum declarans, id est, si tantum declarat & præsumi facit justum titulum, uti in nostro casu contingit.

Sic stabilità nostrâ assertionem de incapacitate laicorum ad præscribendas contra Ecclesiam decimas, facile est dissolvere rationes *n. 474.* eidem oppositas. Ad I. x. tempus immemoriale facere, ut quis etiam retrò civiliter possedisse censetur, si is, qui detinet, possessionis est capax; secus, si incapax est, uti est laicus decimarum. Quod verò censetur capax esse factus à Pontifice, ultrò concessimus. At quia hæc est mera præsumptio, idcirco corrui, si aliunde constat, quod per privilegium Ecclesiæ vel investituram capacitatem non obtinuerit, utpote quam sola detentio non tribuit, sed supponit.

Ad II. Quod tempus immemoriale non exigit possessionem aut civilem aut naturalem, gratis asserit Vasquius, quia sine legis & DD. auctoritate, qui omnes supponunt possessionem ad ufucapiendum esse necessariam. Sic *c. 7. de Præscript.* absolutè traditur, laicos nullâ ratione posse præscribere decimas, quia eas non possunt detinere, videlicet

delicet detentione juridica & utili ad ufucapiendum. *Reg. 2. Fur. in 6. & leg. sine possessione ff. de usucap.* absolute pariter asseritur, sine possessione non procedere prescriptionem, nullaque vel ibi vel alibi prescriptio excipitur.

Ad III. Ex eo, quod laicus decimator allegat concessionem Pontificis vel Episcopi ante Concil. Later. tantum sequitur, quod ex possessione immemoriali allegatio vera esse presumatur; neutiquam vero, quod verum alleget, aut quod decimas sine titulo acquisitas prescripserit. Hinc si aliunde constat, aut ex contraria aliqua presumptione probabile est, quod titulum habilem ab Ecclesia non habeat, corrumpit illa presumptio tituli ex tempore immemoriali.

Ad IV. Quod tempus immemoriale verum titulum & jus tribuat, ita ut illum probari necesse non sit, solum procedit de illo, qui possessionis & ufucapionis est capax; non item de incapaci, ut diximus ad primum.

Ad V. Responsio patet ex dictis n. 425. neque enim illud, quod in decimis temporale est, separari a jure spirituali potest per solam laici detentionem, sed hoc fieri necesse est auctoritate Ecclesie.

Ad VI. Regula illa, quod quidquid acquiri potest privilegio, acquiri possit possessione temporis immemorialis, vera est de possessione juridica, & cui lex non resi-

stet, qualis non est, qua laici detinent decimas: huic enim Canones resistunt, & ipsa decimarum natura. Unde latum est discrimen inter privilegium ex una, & inter prescriptionem ac possessionem ex altera parte: illud enim dat capacitatem; at prescriptio supponit possessionem, & haec supponit capacitatem possidendi, non vero eam dat, ut fuse explicant Felin. *inc. accedentes de Prescript.* Panorm. *inc. cit. c. 7.* & Balbus *de Prescript. l. p. 5. prin. q. 7. n. 17.*

Ad VII. Licet sub generali exclusione prescriptionis non reprobetur immemorialis, haec nihilominus locum non habet, ubi deest capacitas possidendi, ut haecenus diximus. Hinc Pontifex *cit. c. 7.* non tam prohibet laicis omnem decimarum prescriptionem, quam supponit esse impossibilem, eo quod possessionis sint incapaces, antequam legitimam Ecclesie auctoritate separatam a jure spirituali fuerit, quod in ipsis est temporale.

Ad VIII. Jus Patronatus prescribere possunt laici fideles, quia privilegio Ecclesie generatim & absolute ejusdem sunt capaces: non autem capaces pariter sunt facti juris decimandi. Si etiam hujus capaces fuissent redditus, prescribere pariter possent.

Assert. III. Laicus jus decimandi prescribere contra laicum potest. Ita sentiunt Felin. *inc. 7. de Prescript. n. 4.* Aug. Barbof. *ibid.*

n. 5. & de Offic. Par. c. 28. §. 2. n. 54.
 Balb. de Præscr. pt. 1. p. 5. prin. q. 7.
 n. 21. Fern. Valq. l. 2. contr. c. 89. n. 3.
 Vatafc. de Jure Emphyt. q. 17. n. 13.
 Card. Paris. vol. 4. consil. 25. à n. 10.
 Guttier. l. 1. pract. q. 4. n. 3. & q. 15.
 n. 7. ubi dicit esse communem, Re-
 buff. q. 13. n. 55. Leuren. in Foro Be-
 nefic. q. 47. n. 6. Felic. Oliva. p. 1. de
 Foro Eccl. q. 7. n. 58. Antonelli de
 Temp. legali l. 2. c. 37. n. 18. ac alij.
 Rationem dant: quia mutatâ per-
 sonæ possidentis conditione, muta-
 tur ipsorum bonorum conditio.
 c. 1. §. Verùm de Jure Patr. in d. l. 90.
 ff. de Acquir. hared. Quando ergo
 decimæ per legitimam Ecclesiæ
 concessionem in laicum transfe-
 runtur, separantur à jure & titulo
 spirituali, fiuntque laicales, & per
 consequens alij quoque laici ea-
 rum sunt capaces. Qua capacita-
 te semel positâ jam non est ratio,
 cur ab ipsis non possint præscribi.
 Videturque hoc non solum tunc
 admittendum, quando decimæ ab-
 solute & in vim simplicis ac perpetuæ
 donationis in laicum translatae
 fuerint; sed etiam quando in feu-
 dum datae sunt. Quamvis enim de
 hoc dubitet Felic. de Oliva l. c. m. 59.
 eò quòd, si solum in feudum dan-
 tur, non omnino separentur à jure
 spirituali, propter recognitionem,
 quam debent Ecclesiæ, & domi-
 nium directum, quod penes eam
 manet. Non tamen hoc obesse vi-
 detur: quia etiam per investituram
 id, quòd in decimis temporale est,

separatur à jure spirituali. Unde
 non apparet, cur præscribi etiam à
 laico non possit: neque enim præ-
 scriptio tollit jus directum Eccle-
 siæ (cùm istud non præscribatur)
 neque præjudicium aliud eidem
 facit, cùm respectu Ecclesiæ perin-
 de sit, penes quem ex laicis sit do-
 minium utile; & forsan istud faci-
 lius redibit ad Ecclesiam, dum est
 penes præscribentem, quam dum
 penes eum, cui in feudum est con-
 cessum.

Dubium duntaxat est, quantum
 tempus ad hanc præscriptionem
 requiratur. Pafisius l. c. n. 12. re-
 quirat immemorabile. Verùm me-
 lius alij ajunt, sufficere cum titulo
 ordinarium, absque titulo longis-
 simum: quia si cum titulo require-
 retur longissimum, sine illo imme-
 moriale, uti juxta c. 1. de Præscr. pt.
 in d. requiritur, quando contra
 propriam Parochiam Parochia a-
 liena vel Monasterium præscribit,
 tunc hoc idèd, quia in tali casu lai-
 co Jus resisteret: at non resistit, ut
 patet ex dictis supra n. 457.

Cæterùm laicis hanc præscri-
 bendi facultatem DD. duntaxat
 concedunt, quando decimæ titulo
 perpetuo feudi vel simili illis con-
 cessæ sunt: non verò, si solum ad vi-
 tam, vel tempus aliud determina-
 tum aut indeterminatum, non ta-
 men perpetuum. Fatendum equi-
 dem est, non posse in hoc ultimo
 casu decimas à laico præscribi ita,
 ut fiant præscribentis in perpetuum

tūm vel ultra id tempus, ad quod concessa sunt ab Ecclesia illi, contra quem præscribitur: non tamen apparet, quare non possint præscribi & possideri ad certum illud tempus, ad quod ab Ecclesia concessa sunt, v. g. ad 30. annos, si ad hos unus est investitus, & alter eas post 5. aut 10. annos bonâ fide & cum titulo cœpit possidere.

QUÆSTIO V.

An Decimæ laicis vendi & locari possint.

SUMMARIUM.

489. Status questionis.

490. Jus decimandi nec licitè nec nec validè venditur, aut permutatur re temporali.

491. Locari fructus decimales possunt etiam laicis.

492. Decima, quæ sunt ipsius Ecclesie, locari ultra triennium non possunt sine solemnitatibus.

493. Possunt illa, quas percipit Parochus.

489 **S**ermo hîc non est de decimis à jure spirituali jam avulsis, & ut loquuntur, secularizatis (de his enim *seq. q. agerur*) sed de decimis Ecclesiasticis propriè sic dictis, ita ut sensus quæstionis sit, an decimæ quæ penes Ecclesiam sunt, venditione, locatione, aut permutatione transferri in laicos possint. Pariter sermo non est de solis fructibus; hos enim, quando semel vel decimarum, vel oblationum, aliòve simili nomine ab Ecclesia percepti sunt, aut certè quando omne jus percipiendi penes ipsam est, in laicos titulo vel oneroso vel lucrativo transferri posse, extra dubium est; partim quia hanc alienationem ab ipsa ejusque ministris fieri necesse

est in dandis eleemosynis, faciendis remunerationibus, comparandis ex pretio venditorum fructuum rebus, quibus indigent; partim quia alienandò fructus, quorum omne jus penes ipsos est, nihil vel rei vel juris spiritualis in laicos transferunt.

Assert. I. Jus decimandi laici nec licitè nec validè emere possunt. Patet cum ex eo, quod hoc jus est spirituale, & sic pretio nequidem à Clerico vel Ecclesia comparari potest juxta dicta n. 433. tum quod laici ejus non sunt capaces. Neque contrahentium propriâ auctoritate separari, quod in decimis temporale est, à jure spirituali potest. Eadem est ratio de permutatione.

F f 2 tione,